

Patentová statistika – definice sledovaných pojmů

Patent je veřejná listina vydaná příslušným patentovým úřadem, která poskytuje právní ochranu na vynález po dobu až 20 let (jsou-li placeny udržovací poplatky), a to na teritoriu, pro něž byl tímto úřadem vydán (např. ÚPV ČR uděluje tzv. národní cestou patenty s platností na území ČR). O patent se žádá podáním patentové přihlášky u příslušného patentového úřadu. Patenty se **udělují** na **vynálezy**, které jsou **nové**, jsou **výsledkem vynálezecké činnosti** a jsou **průmyslově využitelné**. Patentovat lze nejen výrobky a technologie, ale i chemicky vyrobené látky, léčiva, průmyslové produkční mikroorganismy, jakož i mikrobiologické způsoby a výrobky těmito způsoby získané. Patentovat naopak nelze objevy nebo vědecké teorie, programy pro počítače, nové odrůdy rostlin a plemena zvířat či způsoby chirurgického nebo terapeutického ošetřování lidského nebo zvířecího těla a diagnostické metody používané na lidském nebo zvířecím těle.

Technické řešení **užitého vzoru**, tvořící jeho podstatu, které je po vydání osvědčení o zápisu chráněno, nemusí dosahovat tvůrčí úrovně patentovatelného vynálezu. Požaduje se však, aby přesahovalo rámec pouhé odborné dovednosti, nebylo pouhou vnější úpravou výrobku, a bylo průmyslově využitelné. U užitého vzoru se nezkoumá způsobilost k ochraně - tzn., že užité vzor je zapsán vždy, pokud splňuje zápisné podmínky dané zákonem. Užitejším vzorem nelze chránit výrobní postupy. Ochranu užitejším vzorům poskytuje asi 40 států.

Původcem vynálezu je ten, kdo jej vytvořil vlastní tvořivou prací. Původcem či spolupůvodcem může být pouze fyzická osoba. Tato osoba má právo na původcovství (je to osobnostní právo, nepřevoditelné na třetí osoby). Osoba původce je uváděna v přihlášce vynálezu a v patentové listině a údaje o původci jsou zapisovány do patentového rejstříku

Přihlašovatelem může být původce nebo jeho právní nástupce. Osoba přihlašovatele je rovněž uváděna v přihlášce vynálezu, v patentové listině a údaje o přihlašovatele jsou zapisovány do patentového rejstříku. Udělením patentu se přihlašovatel stává majitelem patentu. Majitel patentu má výlučné právo vynález využívat, poskytovat souhlas k jeho využívání jiným osobám (licence) anebo na ně patent převést písemnou smlouvou.

Rokem priority se rozumí rok podání „první“ patentové přihlášky v jakékoliv zemi.

Evropský patent poskytuje svému majiteli v každém smluvním státě, pro který byl udělen, po jeho příp. validaci, stejná práva, jaká by pro něho vyplývala z národního patentu uděleného v tomto státě. Evropskou patentovou přihlášku pro získání evropského patentu může podat kterákoliv osoba (fyzická i právnická, i pokud má bydliště nebo sídlo v nesmluvním státě), a to u **Evropského patentového úřadu** (EPO) v Mnichově nebo v jeho pobočkách v Haagu nebo v Berlíně, a pokud to právo smluvního státu připouští nebo předepisuje, i u ústředního úřadu průmyslového vlastnictví nebo jiného příslušného orgánu smluvního státu. Od 1. července 2002 lze podat evropskou patentovou přihlášku i u Úřadu průmyslového vlastnictví České republiky. Doba platnosti evropského patentu je 20 let ode dne podání přihlášky. *Pozn.: Přesun přihlašovatelů k EPO se projevuje radikálním snížením počtu národních přihlášek v členských zemích, a to i přesto, že počet přihlašovaných vynálezů rok od roku roste. Pokud jde o přihlašovatele, v zásadě dávají evropskému patentu přednost velké firmy, zatímco drobní přihlašovatelé volí přibližně z poloviny cestu národních patentů ve vybraných členských státech.*

Úřad pro patenty a ochranné známky ve Spojených státech (USPTO – The United States Patent and Trademark Office) je národním patentovým úřadem USA.

Mezinárodní přihláškou podanou podle **Smlouvy o patentové spolupráci (Patent Cooperation Treaty, PCT)**, která pro Českou republiku vstoupila v platnost dnem 20. 6. 1991, lze získat ochranu v až 152 smluvních státech (stav k 1. 6. 2019). Podstata tohoto systému spočívá v tom, že přihlašovatel, který požaduje udělení patentu v několika zemích, podá pouze jednu přihlášku, u které se před předáním do národních patentových úřadů příslušných zemí provede tzv. mezinárodní řízení, jehož hlavními etapami jsou: mezinárodní rešerše, mezinárodní předběžný průzkum a mezinárodní zveřejnění přihlášky. Druhá fáze řízení pak probíhá před národními, resp. regionálními úřady. Výsledek mezinárodní rešerše a mezinárodního předběžného průzkumu je předběžným testem úspěšnosti eventuální národní fáze přihlášek. Výhodnost tohoto systému potvrzuje stále stoupající počet přihlášek podaných cestou PCT v zahraničí i u nás.

Mezinárodní patentové třídění MPT (International Patent Classification IPC) je základem k ukládání a vyhledávání patentových dokumentů podle oborů. Vzniklo v roce 1968 sjednocením národních třídících systémů pro patentové dokumenty. Obsahuje zhruba 60 tisíc oborových skupin a podskupin a od roku 2006 je průběžně aktualizováno - začleňují se nové podskupiny či skupiny, případně i třídy, nebo se podskupiny či skupiny slučují či ruší. Poslední verze MPT je platná od 1. 1. 2019 a nese označení 2019.01. Třídníky MPT naleznete na stránkách [ÚPV ČR](#).

Na základě následujících číselníků uvedených v RESu: právní forma organizace, institucionální sektor (CZ-CISS) dle ESA2010 a převažující ekonomická činnost (NACE). Byly identifikovány následující hlavní **typy přihlašovatelů**:

- **Veřejná vysoká škola** CZ-CISS 13 Vládní instituce a právní forma 601.
- **Veřejná výzkumná instituce** (VVI - právní forma 661) jež se dále člení na Ústavy Akademie věd ČR a Resortní veřejné výzkumné instituce. Veřejné výzkumné instituce vznikaly od ledna 2007 přeměnou ze státních příspěvkových organizací. Před rokem 2007 jsou jako VVI prezentovány ty subjekty, které se po 1. 1. 2007 přeměnily na VVI.
- **Ostatní vládní a veřejná organizace** (CZ-CISS 13 Vládní instituce bez právní formy 601 a 661, právní forma 331 bez ohledu na CZ-CISS) jež se dále člení podle **právní formy** (příspěvková organizace, organizační složka státu, obecně prospěšná společnost a ostatní právní formy) a **převažující ekonomické činnosti/odvětví** (klasifikace CZ-NACE),
- **Podnik** (CZ-CISS 11 Nefinanční podniky a 12 Finanční instituce bez právní formy 102, 116, 141, 331, 601, 661, 701, 731, 745 a 751) jež se dále člení **podle vlastnictví** (veřejné podniky (CZ-CISS 11001, 12201, 12301, 12401, 12501), soukromé podniky domácí (CZ-CISS 11002, 12202, 12302, 12402, 12502), a soukromé podniky pod zahraniční kontrolou (CZ-CISS 11003, 12203, 12303, 12403, 12503), **právní formy** (akciová společnost, společnost s ručením omezeným, státní podnik a ostatní právní formy) **velikosti** (počtu zaměstnanců) a **převažující ekonomické činnosti/odvětví** (klasifikace CZ-NACE)
- **Nemocnice** (NACE 86)
- **Sdružení a neziskové organizace** (CZ-CISS 145 Ostatní domácnosti, 15 Neziskové instituce sloužící domácnostem, 21 Evropská unie, 22 Ostatní země a mezinárodní instituce nebo právní forma 116 Zájmové sdružení, 141 Obecně prospěšná společnost, 701 Sdružení, 731 Organizační jednotka sdružení, 745 Komora a 751 Zájmové sdružení právnických osob
- **Fyzická osoba** (CZ-CISS 14100 Zaměstnavatelé a 14200 Ostatní osoby samostatně výdělečně činné, právní forma 102 Fyzická osoba zapsaná v obchodním rejstříku a fyzické osoby bez IČO)